

Perustuslakivaliokunta

Hallituksen vuosikertomus 2022

Tarkastusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen vuosikertomus 2022 (K 2/2023 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten tarkastusvaliokunnalle. Määräaika: 29.9.2023.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Janina Groop-Bondestam, oikeusministeriö
- hallitussihteeri Pamela Sarasmo, oikeusministeriö
- varamaaneuvos Harry Jansson, Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- pääjuristi Michaela Slotte, Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- johtava erityisasiantuntija Robin Harms, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
- erityisasiantuntija Eeva Tupi, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
- johtaja Kaisa Alanne, Kuurojen Liitto ry
- erityisasiantuntija Pirkko Selin-Grönlund, Kuurojen Liitto ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Arvioinnin lähtökohdat

(1) Perustuslakivaliokunnan mukaan valiokuntien on huolehdittava eduskunnan lausumiin kohdistuvasta seurantatehtävästä hallituksen kertomusta käsiteltäessä (ks. PeVM 1/2014 vp).

(2) Eduskunta on hallituksen vuosikertomuksen 2022 liitteestä 3 ilmenevästi hyväksynyt perustuslakivaliokunnan ehdotuksesta kolme lausumaa. Lausumat koskevat viittomakieltä käyttävien oikeuksia (HE 294/2014 vp, PeVM 10/2014 vp, EV 346/2014 vp), Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamista ja tasoitusperusteen muuttamista (HE 320/2018 vp, PeVM 12/2018 vp, EV 259/2018 vp ja EK 26/2019 vp).

Valiokunnan lausunto PeVL 3/2023 vp

Viittomakieltä käyttävien oikeudet

(3) Viittomakielilaki tuli voimaan 1.5.2015. Lain hyväksymisen yhteydessä hyväksytyssä eduskunnan lausumassa edellytetään, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sen turvaamiseksi, että viittomakieltä käyttävien oikeudet toteutuvat koko maassa siten kuin heidän kielellisiä oikeuksiaan koskevaa lainsäädäntöä laadittaessa on tarkoitettu.

(4) Hallituksen kertomuksessa on tehty selkoa muun muassa viittomakieliasioiden neuvottelukunnan toiminnasta ja viittomakielilain arviointia koskevan selvitystyön jatkumisesta oikeusministeriössä. Kertomuksessa viitataan myös kertomusvuonna hyväksytyyn kielipoliittiseen ohjelmaan, jonka sisältämien toimenpidekokonaisuuksien avulla pyritään suojaamaan ja tukemaan kieliä. Huomiota kiinnitetään myös valtiollisen totuus- ja sovintoprosessin käynnistämiseen.

(5) Perustuslakivaliokunnan mielestä sanottu osoittaa, että viittomakieltä käyttävien oikeuksia on valtioneuvoston toiminnassa pyritty edistämään. Saamansa selvityksen perusteella perustuslakivaliokunta kuitenkin kiinnittää edelleen huomiota jo viittomakielilain säätämisen yhteydessä esillä olleisiin sekä valiokunnan sittemmin esiin nostamiin ongelmiin kielellisten oikeuksien toteutumisessa (ks. tarkemmin PeVL 31/2021 vp, kappale 7 ja 8).

(6) Perustuslakivaliokunnan mielestä lausuma on edelleen tarpeellinen ja se tulee säilyttää.

Ahvenanmaan itsehallinto

(7) Eduskunnan lausumassa edellytetään, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimiin Ahvenanmaan itsehallintolain kokonaisuudistuksen toteuttamiseksi.

(8) Hallituksen kertomuksessa on tehty selkoa itsehallintolain kokonaisuudistuksen vaiheista kertomusvuonna ja sitä ennen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan oikeusministeriö on kulumisen vuoden maaliskuussa asettanut virkamiestyöryhmän muun muassa Ahvenanmaan itsehallintolain kokonaisuudistuksen jatkovalmistelun edistämiseksi.

(9) Ahvenanmaa-työryhmän tehtävänä on yhdessä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa valmistella hallituksen esityksen jatkovalmistelua uudeksi Ahvenanmaan itsehallintolaiksi, jonka tarkoituksena on itsehallinnon kehittäminen ja uudistaminen. Mietintönsä työryhmän on tältä osin annettava tämän vuoden lopussa.

(10) Sanottu huomioon ottaen lausuma on edelleen tarpeellinen ja se tulee säilyttää.

(11) Hallituksen kertomuksen liitteessä 3 on lisäksi tehty selkoa eduskunnan 13.12.2019 hyväksymästä lausumasta, jossa eduskunta edellytti hallituksen antavan viivytyksettä esityksen Ahvenanmaan itsehallintolain 47 §:n 1 momentissa säädetyn tasoitusperusteen muuttamisesta 0,47 prosenttiin vuoden 2021 alusta lukien. Perustuslakivaliokunta toteaa selvyden vuoksi, että tasoitusperusteen tällainen muutos on tullut voimaan vuoden 2021 alusta. Sen vuoksi lausumaa ei ole tarpeen säilyttää.

Valiokunnan lausunto PeVL 3/2023 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Perustuslakivaliokunta esittää,

että tarkastusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 22.9.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Heikki Vestman kok

jäsen Fatim Diarra vihr

jäsen Maria Guzenina sd

jäsen Petri Honkonen kesk

jäsen Hannu Hoskonen kesk

jäsen Teemu Keskisarja ps

jäsen Pihla Keto-Huovinen kok

jäsen Johannes Koskinen sd

jäsen Jarmo Lindberg kok

jäsen Mira Nieminen ps

jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd

jäsen Karoliina Partanen kok

jäsen Onni Rostila ps

varajäsen Jani Mäkelä ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Liisa Vanhala